

58 VUOTTA VAPAAEHTOISTA MAANPUOLUSTUSTYÖTÄ

MAANPUOLUSTAJA

Maanpuolustuskiltojen jäsenlehti • 2/2021

■ Suojeluskuntain sotilaspoikien kurssit Santahaminassa heinäkuussa 1934.

Sotilaspojille muistolaatta

Vaasan Kasarmintorin perinnemuuriin

Vaasan vanhalla kasarmialueella sijaitseva Perinnemuuri on pystytetty vuonna 1976 kertomaan jälkipolville joukko-osastoista ja yksiköistä, jotka ovat rauhan aikana olleet sijoitettuina tai jotka on sotaa varten perustettu Vaasassa.

Perustamisen jälkeen muuria on useaan otteeseen täydennetty. Nykyisin kolmiosaisen muurin perustamisesta ja täydentämisestä vastasi alkuvuosina erityinen toimikunta, mutta Österbottens Försvarsgille – Pohjanmaan Maanpuolustuskilta rf:n aloitettua vuonna 1981 toimintansa kiltta on vastannut täydennyshankkeista. Muurissa on varattu paikka kaikkiaan 30 muistolaatalle. Laattoja on muurissa viimeisimmän täydennyksen jälkeen 27. Muurin perustamisen jälkeen sen äärellä on nähty ja koettu monet sotilasparaatien ohimarsit ja muut maanpuolustukselliset juhlatilaisuudet seppeleenlaskuineen.

Varsinaisten sotilaallisten joukko-osastojen ja hallintoyksiköiden lisäksi muurissa on muun muassa yhteinen muistolaatta suojeluskunta- ja Lotta Svärd -järjestöille. ”Suojeluskuntaperheeseen” katsotaan nykyisin edellä mainittujen järjestöjen lisäksi kuuluneen myös niiden nuoriso-osastot sotilaspojat ja pikkulotat (lottatyöt). Erityisesti sotilaspojilla oli varsinkin sotien aikana hyvin itsenäinen rooli, vaikka virallisesta organisaatiosta ei ollutkaan kysymys. Sotilaspoikien perinnetyö alkoi järjestäytyneenä 30 vuotta sitten ja on edelleen hyvin vireää.

Pohjanmaan Maanpuolustuskillassa ja Vaasan Reserviupseeripiirissä heräsi ajatus täydentää Perinnemuuria Sotilaspoika-järjestön muistolaatalla.

■ Kevään 1944 aikana varauduttiin jälleen pommituksiin. Vaasa-lehden ilmoituksessa 21.4.1944 haettiin 15 vuotta täyttäneitä poikia sotilaspojiksi toimimaan vapaaehtoisina ilmavalvonta-tehtävissä.

POJAT!

Ylipäällikkömme toivomuksesta otetaan 15 vuotta täyttäneitä poikia vapaaehtoisina It-palveluun kotialueelle. Jo isiemme vanhat perinteet velvoittavat teitä, — muistattehan »Sotilaspojasta»:

»Kun 15 vuotta vaan mä kerran täyttää saan,
samaapa käyn mä taisteluun — — —»

Ilmoittautumista vastaanottaa, ja neuvvoja antaa kotipitäjänne poikatyöjohtaja ja paikallispäällikkö.
Siirtyessänne nyt It-poikiin, muistakaa pyytää holhoojaltanne kirjallinen lupa.

**LÄNTISEN ETELÄ-POHJANMAAN SOTILASPOJAT.
ITÄISEN ETELÄ-POHJANMAAN SOTILASPOJAT.**

9628

■ Sotilaspoikien laatta on järjestyksessä 27. Perinnemuurin muistolaatta.

la. Tällä kunnioitettaisiin merkittävää panosta maanpuolustuksen hyväksi, mikä sotilaspoikien toiminnalla erityisesti sotien aikana oli kotirintamalla muun muassa ilmavalvonta- ja lähetitehtävissä. Yhteydenotot paikallisiin perinnejärjestöihin (Vaasan Sotilaspoikien Perinnekilta ry ja Svenska Österbottens Soldatgossars Traditions-gille rf) sekä valtakunnalliseen Sotilaspoikien Perinneliitto ry:hyn osoittivat, että tällaiseen ajatukseen suhtauduttiin erittäin myönteisesti ja toivottiin hankkeen toteutuvan.

Perinneliiton puheenjohtajan, priikaatikenraali **Hannu Luotolan** mukaan muistolaatalla olisi huomattava valtakunnallinenkin merkitys.

Sotilaspojat mainittiin ja heidän tehtävänsä määriteltiin suojeluskuntajärjestöä koskevissa asetuksissa, ensimmäisen kerran vuonna 1928.

Vaikka sotilaspoikaosastoilla ei ollut virallista järjestöstatusta, ne toimivat kuitenkin vastaavalla tavalla. Osoituksena tästä oli esimerkiksi se, että sotilaspojat mainittiin ja heidän tehtävänsä määriteltiin suojeluskuntajärjestöä koskevissa asetuksissa, ensimmäisen kerran vuonna 1928, ja suojeluskuntien ylipäällikkö, kenraaliluutnantti **Malmberg** antoi 17.9.1941 sotilaspoikia koskevan päätöskäskyn ja määräsi heidän komentoajakseen everstiluutnantti **Armas Ruusuvuoren**. Sotilaspoika-nimityksen Malmberg johti **Runebergin Vänrikki Stoolin kertomusten** samanimisestä runosta. Sotilaspoikien toiminta lakkasi 1944 sen seuraukse-

■ Airueina laattaa paljastettaessa olivat sotilaspoikina toimineet Eero Alasuvanto (vas.) ja Bjarne Hammarström.

na, että suojeluskunta- ja Lotta Svärd-järjestöt jouduttiin rauhanehtojen mukaan lakkauttamaan.

Vaasaa pommitettiin ankarasti ja tuhoisin seurauksin talvisodan aikana. Kaupungin ilmapuolustus oli tuolloin käytännössä järjestämättä. Jatkosodan alettua kokemuksesta otettiin oppia ja kaupungin turvaksi perustettiin 53. raskas it-patteri. Patterin sotilaallinen miehitys oli kuitenkin vähäinen. Sitä täydennettiin sotilaspojilla, jotka pääosin huolehtivat tähystyksestä ja osallistuivat samalla tiiviiseen alokastyypiseen koulutukseen. Pommituslentoja jatkosodan aikana ei Vaasaan kuitenkaan suuntautunut. Ilmapuolustukseen liittyvien tähystystehtävien ohella sotilaspojilla oli tärkeänä tehtävänä toimia läheteinä 27.

■ Joukko sotilaspoikia päivystämässä sotilaan johdolla 53. raskaan it-patterin kakkostykillä. Patteri oli sijoitettu na kaupungin keskustan tuntumaan lähelle rautatieasemaa, joka oli ollut yksi talvisodan pommitusten pääkohteista.

Sotilaspoikien muistolaatta on toteutettu yhdenmukaisena muurin aikaisempien laattojen kanssa.

sotasairaalassa, joka toimi 15 eri pisteessä Vaasassa.

Sotilaspoikien muistolaatta on toteutettu yhdenmukaisena muurin aikaisempien laattojen kanssa. Muistolaattoihin erikoistunut lahtelainen valimo M. J. Paasikivi Oy, joka on valmistanut kaikki viimeksi toteutetut Perinnemuurin laattatäydennykset, toimitti myös uuden laatan. Laatan kiinnityksestä vastasi Vaasan kaupungin viheryksikkö. Laatan hankinnan käytännön toimenpiteistä vastasivat yhteistyössä Pohjanmaan Maanpuolustusilta ja Vaasan Reserviupseeriipiiri. Bröderna Gröndahls Stiftelse – Veljekset Gröndahlin Säätiön ja Maanpuolustuskiltojen liiton myöntämät apurahat loivat taloudelliset edellytykset laattahankkeen toteuttamiselle.

Sotilaspoikien laatta paljastettiin Vaasassa Kasarmintorin Perinnemuurilla lauantaina 29.5.2021 Sotilaspoikien Perinnepäivänä ja samalla heidän perinnetyönsä alkamisen 30-vuotispäivänä. Tilaisuuden avajaissanat lausui järjestäjien edustajana Pohjanmaan Maanpuolustuskillan puheenjohtaja **Arja Rantanen**. Paljastuspuheen piti prikaatikenraali Hannu Luotola ja muistolaatan otti kaupungin puolesta vastaan kaupunginjohtaja **Tomas Häyry**. Airueina olivat sotilaspoikina toimineet **Bjarne Hammarström** ja **Eero Alasuvanto**. Pohjanmaan Maanpuolustussoittokunta huolehti tilaisuuden musiikista, muistolaatan paljastusfanfaarina kuultiin **Fredrik Paciuksen Sotilaspoika-marssi**. **Raimo Latvalan** johtama maanpuolustusjärjestöjen lippulinna järjestäytyi kunnianosoitukseen paljastustapahtuman ajaksi.